

Любка Колесса з батьками

Батько Любки – Олександр Колесса – мовознавець, історик літератури та фольклорист, був вченим і громадським діячем європейського рівня та палким українським патріотом. Дівчинка виховувалася вдома під пильним оком матері, яка уважно планувала кожен крок розвитку майбутньої піаністки. Ольга Колесса походила з давнього українського шляхетського роду Літинських. Вона була жінкою енергійною, гарною і сповненою почуття власної гідності. До виховання доньок підходила з великою амбіцією і, треба зазначити, що дуже успішно.

Майже нічого не знаємо про дитинство Любки. До п'яти років

вона зростала в Галичині. Деякі автори пишуть, що першою вчителькою дівчинки була її бабуся Ольга Літинська³. Якщо так і було, то хіба що у цей час раннього дитинства, бо вже 1907 року батька Любки, Олександра Колессу, було обрано послом до Австрійського парламенту, і родина разом з ним переїхала до Відня. Тут, у приватній школі Марієтти Діджеллі Любка від шести років розпочала систематичні заняття музикою. Як тільки виявилось, що дівчинка має великий талант, навчання фортеп'яно стало її головною справою. Микола Колесса, її двоюрідний брат, що познайомився з Любкою у 1914 році, пізніше писав: «Любка у свої дванадцять літ була поважна, зовсім не по-дитячому поводитись, вже тоді дуже добре грала і пода-

Микола Колесса – 1914

³ Жолкевич О. Любка Колесса – піаніст і педагог // Новий шлях – The New Pathway. – Рік LXVIII. – Ч. 47. – 22 листопада 1997; також в інтернеті – Encyclopédie de la musique au Canada. – 2008. – <http://www.canadianencyclopedia.ca>

вала великі надії як піаністка. Весь час займалась, на забави часу в неї не було. Говорилось, що вона надзвичайно здібна і її чекає велике майбутнє»⁴.

А навколо був Відень – місто, вщерть наполене музикою, що звучала в оперних театрах, у різноманітних концертних організаціях і музичних товариствах, у численних музичних навчальних закладах та просто на вулицях і в садах. Тут шанували класичні традиції і захоплювалися виконавцями-віртуозами, тут природньо було стати музикантом, але зовсім не просто здобути визнання віденської публіки. Підтримку давало рідне середовище, адже у Відні початку ХХ ст. було чимало українців – студентів, робітників, артистів, політиків. Вони мали свою церкву, культурні товариства, плекали національні звичаї і не розчинялися в багатонаціональному місті. Особливо ж зросла українська діаспора

Відня в роки Першої світової війни, коли до міста з'їхалися численні валки втікачів від фронту. З'явилися українські школи й гімназії. Молодь з Галичини йшла вчитися до віденських навчальних закладів, користаючись можливістю всупереч воєнним незгодам збагатити свої знання.

У 1915 р., після закінчення музичної школи, вступає до віденської Академії музики та відтворчого мистецтва Любка Колесса – відразу на тзв. «освітній», тобто, основний навчальний курс (Ausbildungskurs). Її вчителем став випускник Ляйпцизької консерваторії Луї Терн, відомий віртуоз і композитор, що з успіхом концертував в ті часи у фортеп'янному дуеті зі своїм братом Віллі. Брати вдосконалювалися під керівництвом Ференца Ліста і, відчуваючи себе спадкоємцями його великої романтичної традиції, передавали її учням. Талант і сумлінність Любки Колесси здобули незабаром в Академії високу оцінку. «За один 1915/16 навчальний рік вона під проводом професора академії Луї Терна на відмінно закінчила два основні, освітні курси. Варто зауважити, що для багатьох студентів-виконавців на перших порах існували ще так звані підготовчі курси. Окрім

Любка Колесса з сестрою Христею

⁴ Кияновська Л. Син століття Микола Колесса в українській культурі ХХ віку: Сім новел з життя артиста. – Львів: Видавництво НТШ, 2003. – с.39.

Reife-Zeugnis.

Lubka Kolesova geboren in *Lemberg*
galizien am *19ten* 1900 hat die lehrplanmäßigen
Studen in *Klavier* an der
k. k. Akademie für Musik und darstellende Kunst in Wien beendet und die
Reifeprüfung aus diesem Fache mit *bestmöglichen* Erfolge abgelegt.

Den Prüfungen aus den vorgeschriebenen Nebenfächern hat sich genannte — Schülerin —
mit dem zur Erlangung dieses Zeugnisses erforderlichen Erfolge unterzogen, die obigen Übungen
besucht und sich den Schulgesetzen *vollkommen* entsprechend verhalten.

Auf Grund dieser Prüfungsergebnisse wird *der* *Genannten*
das Zeugnis erlangter künstlerischer Reife *verliehen*.

Wien, am *31. Juni* 1918

Der k. k. Präsident:

H. ...

K. K. AKADEMIE FÜR MUSIK
UND DARSTELLEND KUNST

Z: 294.

Wien, den 30. Juni 1920

Fraulein

Lubka Kolesova

W i e n

Auf Grund der am 6. Juni 1. J. stattgefundenen Diplomprüfung
wurde Ihnen ausser dem Staatsdiplom auch der für hervorragend
begabte Abiturienten der Meisterschule für Klavier an der
Staats-Akademie für Musik und darstellende Kunst in Wien im
Schuljahre 1919/20 zur Verleihung gelangende
S t a a t s p r e i s

im Betrage von 500 (hundert) Kronen zuerkannt.

Sie können diesen Betrag gegen ordnungsmässig gestempelte,
von mir vidierte Quittung unter Vorweisung dieses Dekretes an
der Akademieinassa begeben.

Der Direktor:

E. ...

профілюючого фаху Любка досконало «проштудіювала» такі предмети, як сольна гра з оркестром, камерний ансамбль, читання з листа, акомпаніаторське мистецтво, сольфеджіо, історію музики та інструментознавство. В журналах викладачів з різних дисциплін навпроти її прізвища самі одинички – зразково (*ausgezeichnet*) – та жодного пропущеного заняття. Гарним подарунком та стимулом для талановитої студентки було рішення дирекції академії про повне звільнення її від оплати за навчання»⁵. Тож не дивно, що вже через три роки Л. Колесса закінчила Академію, отримала диплом про освіту і, як краща випускниця 1918 року, була відзначена премією Безендорфера – подарованим їй інструментом фортеп'яно цієї фірми.

Проте більш, ніж подароване їй фортеп'яно, втішила молоду піаністку можливість продовжити навчання у знаменитій віденській *Meisterschule* – унікальному на той час навчальному закладі для вдосконалення особливо обдарованих та перспективних виконавців концертного рівня. Тут з піаністами працював улюбленець віденської публіки, музикант світової слави Еміль фон Зауер, у долі якого схрестилося декілька фортеп'яних традицій, що в подальшому стали плідними для його педагогіки⁶. У віденській «майстершуле» Е. Зауер викладав від її створення у 1901 році, з

⁵ Токарчук В. Колесси – студенти музичних закладів Відня кінця XIX – початку XX століття // Родина Колессів у духовному та культурному житті України кінця XIX–XX століття: Зб. наукових праць та матеріалів. – Львів: Видав. центр ЛНУ ім. Франка, 2005. – С.294-5.

⁶ До 15 років він навчався фортеп'яної гри у своєї матері, – однієї з кращих учениць славного гамбурзького педагога Людвіга Девпе. Відомий вислів Девпе: «Рука має бути легкою, як пір'їна», – якнайкраще підходив до виконавства Зауера. 15-річного піаніста представили якось великому Антону Рубінштейну і той порадив юнакові далі вдосконалюватися у свого брата, Ніколая Рубінштейна в Москві. Півтора року навчання у Н. Рубінштейна Зауер цінував дуже високо, називаючи його незмінно «мій великий вчитель». Проте у 1884–1885 рр. доля звела молодого піаніста зі ще одним великим музикантом – Ференцом Лістом. Ці заняття мали вже не школярський, а скоріш університетський характер. Після них, від 1886 року Зауер повністю присвятився активному концертванню і з великим успіхом виступав у Німеччині, Угорщині, Австрії, здійснював гастрольні поїздки до Англії, Росії, США та інших країн.

Любка Колесса

деякими перервами, до кінця свого життя і став найшанованішою особою у віденських фортеп'яних колах цього часу. Любці Колессі дуже близькими виявилися мистецькі засади її нового вчителя: бездоганна й елегантна майстерність, вишукана культура фортеп'янного звуку, стилева інтерпретація. Навички, здобуті від Еміля Зауера, увійшли до основного арсеналу її виконавського мистецтва, і критики, впізнаючи їх, відзначали як своєрідний «знак якості» – високої якості віденської майстершуле. Любка Колесса показала себе гідною цієї якісної проби: 6 червня 1920 року на дипломному іспиті⁷ вона знову стала першою серед випускників навчання і заслужила цього разу присудження Державної премії Австрії «для особливо обдарованих абітур'єнтів фортеп'яної майстершуле при Академії» (розміром 800 корон).

На концертні виступи, що підсумовували навчання Любки Колесси, відгукнулося схвальними рецензіями чимало критиків. В австрійських газетах спеціально зазначалося, що талановита піаністка – українка, а в програмі її речиталю, поряд із класичним репертуаром, фігурував також твір Миколи Лисенка. Проте слід сказати, що ці концерти не були для Любки дебютними, адже дівчина почала грати перед публікою ще під час навчання у музичній школі. Так, О. Жолкевич пише: «Маючи 8 років, вона перший раз виступила з Берлінською Симфонічною Оркестрою, де грала Бетовена Третій концерт. На 9-му році життя грала фортеп'яновий концерт Моцарта у Відні, а на 10-му році життя грала концерт Мендельсона також у Відні. Перший самостійний концерт дала, коли їй було 11 років»⁸.

На концертні виступи, що підсумовували навчання Любки Колесси, відгукнулося схвальними рецензіями чимало критиків. В австрійських газетах спеціально зазначалося, що талановита піаністка – українка, а в програмі її речиталю, поряд із класичним репертуаром, фігурував також твір Миколи Лисенка. Проте слід сказати, що ці концерти не були для Любки дебютними, адже дівчина почала грати перед публікою ще під час навчання у музичній школі. Так, О. Жолкевич пише: «Маючи 8 років, вона перший раз виступила з Берлінською Симфонічною Оркестрою, де грала Бетовена Третій концерт. На 9-му році життя грала фортеп'яновий концерт Моцарта у Відні, а на 10-му році життя грала концерт Мендельсона також у Відні. Перший самостійний концерт дала, коли їй було 11 років»⁸.

⁷ Н. Кміцикевич пише, що на випускному іспиті Л. Колесса грала Прелюдію і фугу f-moll з другого тому «Добре темперованого клавіру» Й. С. Баха, Й. Брамса Варіації на тему Генделя та Ф. Ліста «Мефісто-вальс». [Спогади Наталії Кміцикевич-Цибрівської. – Рукопис.].

⁸ Жолкевич О. – Там само. Треба однак бути обережними щодо цих визначень віку юної піаністки, оскільки поряд з ними в статті О. Жолкевич є неточності (закінчення Л. Колессою Академії в 13 років, початок гастролування в 15 років), зумовлені вже згадуваним перекрученням дати народження піаністки. Подібні ж неточності зустрічаються в буклеті компакт-диску Л. Колесси.